

Ващенко О.П., д.т.н., професор
Карпенко О.В., магістр
Державний університет телекомунікацій

ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

У статті приділено увагу визначенню терміну «прогнозування розвитку» та уточнено змістове наповнення процесу прогнозування розвитку підприємства. Досліджено методи прогнозування розвитку підприємства та охарактеризовано напрями вдосконалення прогнозування розвитку на прикладі підприємства ТОВ «Галактика». Запропоновано рекомендації щодо удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення прогнозування розвитку підприємства.

Ключові слова: розвиток підприємства, стратегія підприємства, прогнозування розвитку, інформаційно-аналітичне забезпечення.

Постановка проблеми. В умовах глибокої невизначеності, яка спровокована наслідками пандемії, що викликана вірусом ковід19, загальноукраїнські тенденції ведення вітчизняного бізнесу були повністю порушені. Тепер загальноприйняті тенденції не можуть бути повною мірою взяті за основу при складанні прогнозу розвитку будь-якого підприємства як в країні, такі в усьому світі. Тому, важливим фактором для визначення майбутньої стратегії розвитку підприємства стає інформація, яка формується новими реаліями. Завдяки аналітичній обробці цієї інформації експерти можуть скласти прогноз.

В цих умовах виникає необхідність наукового прогнозування для підвищення ефективності управління, прийняття управлінських рішень, які повинні ґрунтуватись не лише на аналізі роботи об'єкта підприємницької діяльності, але й на прогнозі розвитку підприємства в сучасних умовах. Отже, прогнозування набуває особливого значення для визначення стратегій підприємства та складання плану його розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вирішенню різноманітних проблем, пов'язаних з методологією прогнозування, присвячені окремі праці вчених: А. С. Ахременко, І.В. Бестужева-Лади, А.Г. Гранберга, І.М.Зеліско, Т.С. Хачатурова. Питання використання різних методів прогнозування у сфері економіки розглянуті у роботах С.В. Глівенко, М.О. Соколова, С. О. Телешуном, А.С. Емельянова, П.А.Стецюк, А.А. Френкеля та ін.. Питання використання прогнозування на рівні підприємства розглядаються у роботах І.Н. Абрамова, О.С.Гудзь, В.В. Григор'єва, А.М. Илишева, Л.В. Лазоренко та ін. Питанням методології прогнозування за універсальними моделями приділена увага у роботах В.А. Полякова.

Метою статті є визначення напрямів удосконалення прогнозування розвитку підприємства та їх обґрунтування.

Виклад основного матеріалу. Теорія, методологія та практика довгострокового, середньострокового прогнозування наслідують тисячолітній людський досвід передбачень і планування майбутнього.

Прогнозування розвитку (стану) підприємства або організації—це наукове обґрунтування можливих кількісних та якісних змін його (її) стану (рівня розвитку в цілому, окремих напрямків діяльності) в майбутньому, а також альтернативних способів і строків досягнення очікуваного стану.

Отже, ми можемо сказати, що прогнозування являє собою процес науково обґрунтованого передбачення майбутнього, що формує інформаційний базис для прийняття управлінських рішень.

Розвиток підприємства – це процес сукупних змін у соціально-економічній системі підприємства, спрямований на його перехід у новий якісно-кількісний стан у часі під впливом факторів внутрішнього і зовнішнього середовища.

Організація процесу прогнозування розвитку на підприємстві передбачає визначення відповідних складових, а саме мети, об'єкта, суб'єктів, функцій, принципів та методів, а також визначення методів його забезпечення.

За сучасних умов управління підприємством формування та впровадження управлінських рішень, вироблення та реалізація стратегії розвитку підприємства все більше реалізуються під впливом науково-технічного розвитку, тому володіння достовірною та актуальною інформацією поряд з умінням ефективно використовувати методи прогнозування стають основою успішної управлінської діяльності та обов'язковою передумовою прийняття ефективних управлінських рішень.

Прогнозування розвитку підприємства базується на використанні спеціальних методів, що дозволяють здійснити достатньо раціональний і точний прогноз.

Метод прогнозування - це сукупність способів і прийомів мислення, що дозволяють на основі аналізу ретроспективних, зовнішніх і внутрішніх щодо підприємства даних, а також можливих їх змін у досліджуваному періоді часу вивести судження певної вірогідності стосовно майбутнього розвитку підприємства [4]. Залежно від прогнозованих параметрів і цільової спрямованості прогнозування, вибирають існуючі методи і математичний апарат. Сучасні автори інноваційних підходів до прогнозування розвитку підприємства вважають, що прогнозування повинно бути пов'язано у першу чергу з функцією планування економіки підприємства та спиратись на закономірності та особливості розвитку підприємства у його життєвому циклі (рис.1) [2].

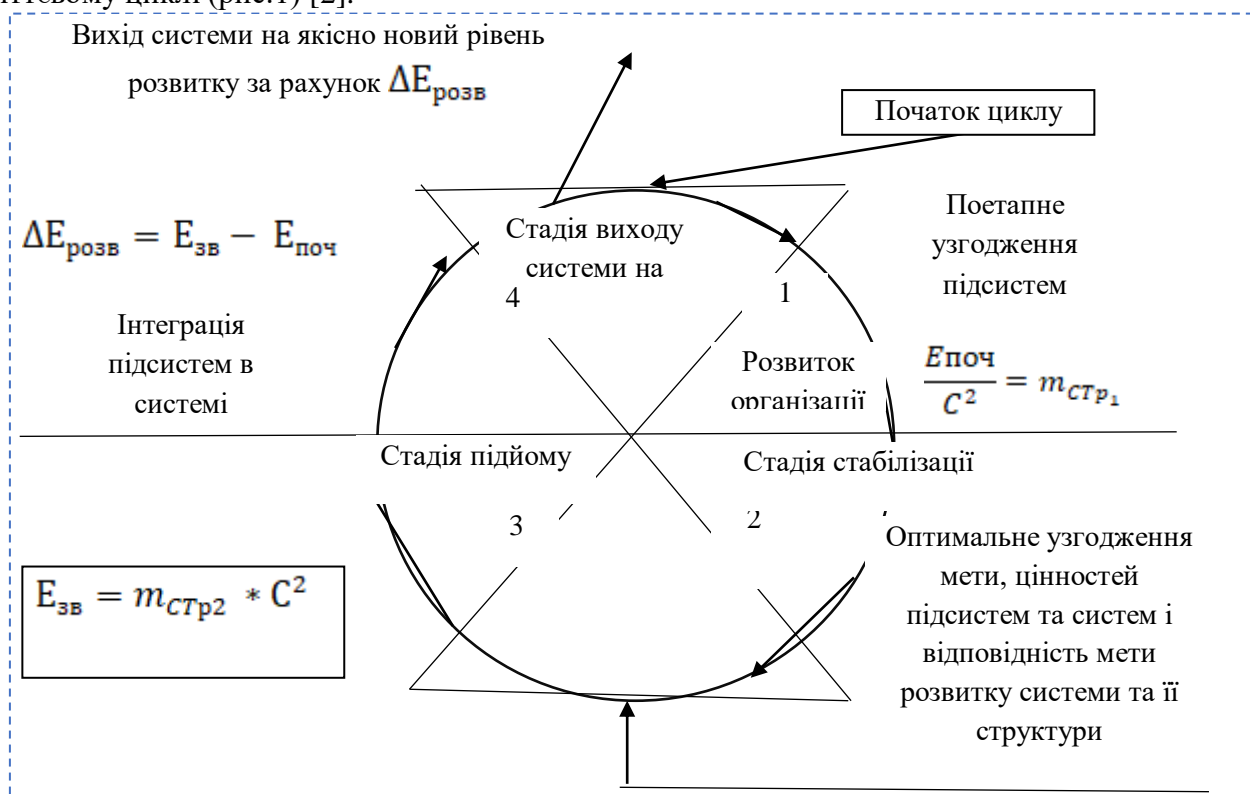

Рис. 1. Чотири стадії розвитку підприємства у його життєвому циклі

Завдання сучасного прогнозування - враховувати наслідки світових кризових явищ та тенденцій їх проходження. Особливої актуальності завдання набуває для вітчизняних підприємств, які працюють за умов відсталого економіки та помітно відстають від технологічно розвинутих держав. Перед такими підприємствами стоїть життєво важлива необхідність здійснити корінне відновлення «моделі випереджаючого економічного розвитку»

Об'єктом для дослідження було обрано підприємство ТОВ «Галактика», яка почала своє існування з 2016 року. За цей період підприємство суттєво розвинулось та розширилось.

Горизонтальний аналіз абсолютних та відносних показників активів балансу показав, що майно підприємства збільшилось на 13,86 тис. грн., або на 14,11%, за рахунок збільшення необоротних активів на 3115 тис. грн. при цьому, оборотні активи ТОВ «Галактика» зменшились на 1729 тис. грн., або на 30,47%, у тому числі зменшився обсяг запасів на 1593 тис. грн. Збільшення оборотних активів відбулось лише згідно одному елементу агрегованого балансу, а саме – дебіторській заборгованості на 160 тис. грн.

Вертикальний аналіз активу балансу показав, що структура сукупних активів підприємства «Галактика» характеризується зростанням в їх складі частки оборотних активів, які на кінець 2019 року склали 59,56%. Частка необоротних активів підприємства в складі майна підприємства «Галактика» склали на кінець аналізованого періоду 40,44%.

Проведений аналіз діяльності підприємства в рамках дослідження фінансового стану дозволив виділити ряд проблем. З'ясовано, що керівництву організації необхідно застосовувати конкретні заходи для їх вирішення, які мають ґрунтуватись на вдосконаленні системи прогнозування та впровадженні наукових підходів до прогнозування розвитку підприємства «Галактика». Відповідно до результатів щорічного звіту діяльність підприємства «Галактика» визнана недостатньо ефективною, особливо у сферах внутрішньої економічної політики, розподілу прибутку, капіталовкладень тощо. Це спричиняє зниження прибутковості та конкурентоспроможності підприємства, що вказує на необхідність формування прогнозів.

Тому запозичення перспективних підходів до прогнозування розвитку підприємства, якими користуються кращі аналітичні центри світу може відкрити додаткові можливості для вдосконалення механізму прогнозування розвитку підприємства «Галактика».

На підприємстві ТОВ «Галактика» інформаційно-аналітична та експертно-прогнозна діяльність здійснюється у відділах та підрозділах, що мають для цього належні засоби та повноваження. Проте більшість заявлених прогнозів так і не підтвердилася на практиці, що вказує на нагальну потребу в удосконаленні механізмів організації прогнозування розвитку підприємства «Галактика».

Незважаючи на наявність групи експертів та спеціалістів, що здійснюють інформаційно-аналітичну роботу на підприємстві «Галактика», розвиток організацій наразі супроводжується кризовими явищами перманентного характеру в наслідок пандемії 2019-2020 рр. Також великих збитків діяльності та розвитку підприємства завдали організаційні заходи запроваджені державою, які неможливо було передбачити. Отже, введення системного передбачення зовнішнього середовища та його впливу на роботу підприємства, а також застосування запобіжного аналізу в діяльність підприємства «Галактика» сприятиме вдосконаленню прогнозування розвитку підприємства та здатне суттєво покращити результат роботи будь-якої компанії.

Нами було охарактеризовано особливості прогнозування розвитку підприємства у сучасних умовах. На основі проведеного SWOT-аналізу було зроблено висновок, що підприємство «Галактика» має багато сильних сторін. Вигідно відмінними перевагами є такі: доступна вартість послуги, тривалість надання послуг, щомісячне діагностування тощо. Однак головною слабкою стороною внутрішнього середовища є відсутність професійного прогнозування на підприємстві, а також кадрове забезпечення експертної групи, яка б могла здійснювати цю функцію. З боку зовнішнього середовища залишається введення карантинних норм та заходів, вплив епідеміологічної ситуації та економічні проблеми у зв'язку з цим.

Отже, знаючи результати SWOT-аналізу, керівництво підприємства має можливості організувати процес прогнозування, правильно розставити пріоритети розвитку та спрямувати зусилля на усунення слабких і підсилення сильних сторін, щоб забезпечити ефективність роботи підприємства та зайняти конкурентну позицію на ринку.

Результати PEST-аналізу діяльності підприємства «Галактика» були використані для визначення та характеристики основних напрямів удосконалення прогнозування розвитку на підприємстві «Галактика». Це дозволило розробити рекомендації удосконалення системи прогнозування на підприємстві та варіанти дій необхідні для розвитку підприємства в цілому.

Запропоновано вдосконалений алгоритм здійснення прогнозування на підприємстві ТОВ «Галактика» згідно до стадій стратегічного планування розвитку. Наведено послідовність етапів прогнозування на етапі організації управління на підприємстві ТОВ «Галактика».

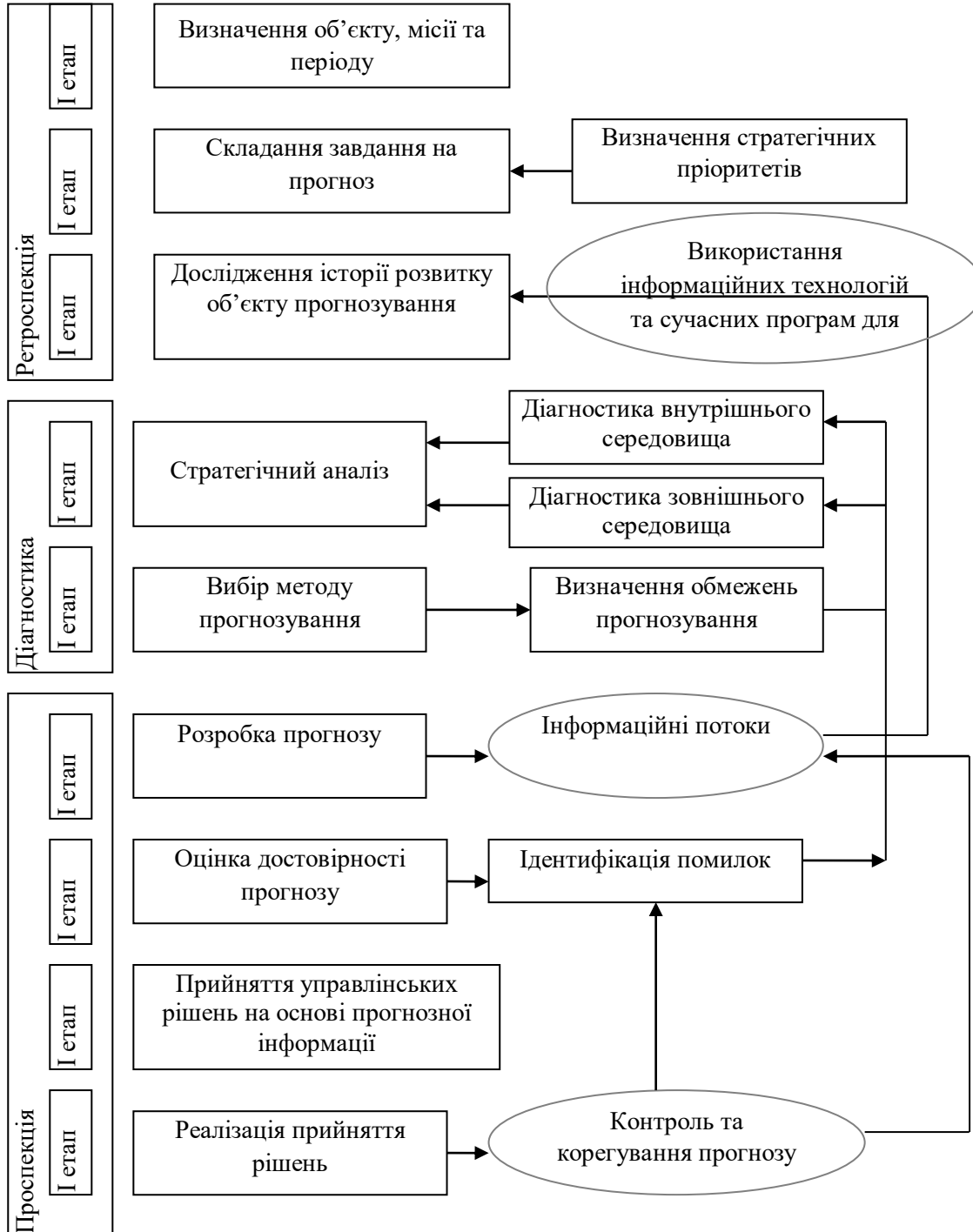

Рис. 2. Алгоритм роботи та послідовність прогнозування розвитку підприємства

Здійснені нами аналіз організації прогнозування розвитку підприємства та систематизація етапів прогнозування дозволять нам зробити висновок, що важливим

чинником ефективного формування прогнозів є професійно виконане інформаційно-аналітичне дослідження, базовим етапом якого накопичення актуальної оперативної інформації. Отже, однією з основних умов вдосконалення системи прогнозування розвитку підприємствам необхідна розглядати процес вдосконалення його системи інформаційного забезпечення.

На основі сучасних розробок, провідних фахівців в області прогнозування, нами запропоновано підприємству «Галактика» використовувати модель циклічного процесу моніторингу інформації.

Висновки. Для удосконалення прогнозування розвитку підприємства ТОВ «Галактика» ми рекомендуємо перебудувати наявну інформаційну систему. Варто відміти, що на підприємстві дуже низький рівень використання інформаційних технологій в системі прогнозування попиту, планування асортименту послуг та формування асортиментної політики тощо. IT-ринок сьогодні пропонує велику кількість програм, які дозволяють максимально автоматизувати процес прогнозування зазначених проблем, в тому числі із використанням мобільних додатків.

Пропонується розробити проект щодо використання мобільних додатків на базі конфігурації ІС для платформ IOS та Android для удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення прогнозування розвитку підприємства. Пропозиція розробки та реалізації даного проекту повинна суттєво покращити та спростити систему оренди техніки та приміщень для надання послуг підприємством, покращити формування асортиментної політики підприємства та вдосконалити моніторинг всіх бізнес-процесів в організації.

Список використаної літератури

1. Виханский О.С., Наумов А.И. Менеджмент Москва: БЕК, 2007. 390 с.
2. Гудзь О. Є. Оцінка та прогнозування можливості банкрутства ПАТ «Укртелеком» URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_25_26
3. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. Москва: Дело, 1992. 702 с.
4. Прогнозування соціально-економічних явищ як інструмент обґрунтування управлінських рішень URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7395/1/90.pdf>
5. Ціпуринда В.С. Інноваційний підхід до прогнозування розвитку підприємства у сучасних умовах. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент.* 2015. №10. С. 182-185

REFERENCES

1. Vikhansky O.S., Naumov A.I. (2007) Menedzhment [Management] Moscow: BEK.
2. Hudz, O. Ye. (2018) Otsinka ta prohnozuvannia mozhlyvosti bankrutstva PAT «Ukrtelekom» [Assessment and forecasting of the possibility of bankruptcy of PJSC «Ukrtelecom»] Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2018_25_26.
3. Mescon M., Albert M., Hedouri F. (1992) Osnovy menedzhmenta [Fundamentals of management]. Moscow: Case
4. Prohnozuvannia sotsialno-ekonomichnykh yavlyshch yak instrument obgruntuvannia upravlinskykh rishen [Forecasting of socio-economic phenomena as a tool for substantiation of management decisions]. Retrieved from <http://eztuir.ztu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7395/1/90.pdf>
5. Tsipurynda V.S. (2015) Innovatsiyni pidkhid do prohnozuvannia rozvytku pidpriemstva u suchasnykh umovakh [An innovative approach to forecasting the development of the enterprise in modern conditions]. *Scientific Bulletin of the International Humanities University. Series: Economics and Management*, (10), 182-185.

ВАЩЕНКО АЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ, КАРПЕНКО ЕЛЕНА ВЛАДИМИРОВНА. ПРОГНОЗИРОВАНИЕ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ. В статье уделено внимание определению термина «прогнозирование развития» и уточнено содержательное наполнение процесса прогнозирования развития предприятия. Исследованы методы прогнозирования развития предприятия и охарактеризованы направления совершенствования прогнозирования развития на примере ООО «Галактика». Предложены рекомендации по совершенствованию информационно-аналитического обеспечения прогнозирования развития предприятия.

Ключевые слова: развитие предприятия, стратегия предприятия, прогнозирование развития, информационно-аналитическое обеспечение.

VASHCHENKO ALEXANDER, KARPENKO ELENA. FORECASTING THE DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE. The article pays attention to the definition of the term "development forecasting" and clarifies the content of the process of forecasting the development of the enterprise. The methods of forecasting the development of the enterprise are investigated and the directions of improving the forecasting of the development on the example of the enterprise LLC "Galaxy" are characterized. Recommendations for improving the information and analytical support for forecasting the development of the enterprise are offered.

Keywords: enterprise development, enterprise strategy, development forecasting, information and analytical support.